CK.0000069013

VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
IỆN THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI

NIÊN GIÁM THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI

Chủ biên: PGS.TS. NGUYỄN VĂN DÂN

SỐ 1

Phân tích, xử lý tin với yêu cầu dự báo
Tổng quan tình hình thế giới năm 2005
Kinh tế thế giới và kinh tế Việt Nam năm 2005
Nghiên cứu phức hợp về con người
Phát triển con người và phát triển con người Việt Nam
Nghiên cứu sử học ở Việt Nam năm 2005
Nghiên cứu về nhà nước và pháp luật Việt Nam năm 2005
Vấn đề văn hoá và phát triển qua các công trình nghiên cứu nước ngoài
Lĩnh vực khoa học ngữ văn năm 2005
Thực trạng môi trường thế giới và Việt Nam
Trang Web của Viện Viễn Đông bác cổ Pháp
Tạp chí tiếng Anh mới nhập tại Viện Thông tin KHXH
Vài hình ảnh về hoạt động của Viện Thông tin KHXH

IGUYÊN
C LIỆU

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI

NIÊN GIÁM
THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI
SỐ 1

93778
500.3 / NIÊ

VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI

NIÊN GIÁM
THÔNG TIN KHOA HỌC XÃ HỘI

SỐ 1

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRUNG TÂM HỌC LIỆU

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI
HÀ NỘI – 2006

Các tác giả:

Nguyễn Văn Dân *(chủ biên)*
Nguyễn Huy Cẩn
Hồ Điệp
Vũ Hoà
Nguyễn Văn Hội
Ngô Thế Long
Nguyễn Thị Luyến
Ngô Thế Phúc
Hồ Sĩ Quý
Thu Trang
Phạm Thái Việt

MỤC LỤC

Thay lời nói đầu

- Phân tích, xử lý tin với yêu cầu dự báo của hoạt động thông tin khoa học 7

PGS., TS. NGUYỄN VĂN DÂN

- Tổng quan tình hình thế giới năm 2005 15

TS. PHẠM THÁI VIỆT

- Những nét nổi bật của nền kinh tế thế giới và kinh tế Việt Nam năm 2005 55

TS. NGUYỄN THỊ LUYẾN

- Nghiên cứu phức hợp về con người từ M. Scheler đến M. Morin và I. T. Frolov 77

PGS., TS. HỒ SĨ QUÝ

- Phát triển con người và phát triển con người Việt Nam qua các báo cáo thường niên về phát triển con người của UNDP 91

PGS., TS. HỒ SĨ QUÝ

- Tình hình nghiên cứu sử học ở Việt Nam năm 2005 107

VŨ HOÀ

- Tổng quan công tác nghiên cứu về Nhà nước và Pháp luật Việt Nam năm 2005 — 119

THU TRANG - HỒ ĐIỆP

- Một số vấn đề về văn hoá và phát triển (qua các công trình nghiên cứu nước ngoài mấy năm gần đây) — 139

NGÔ THẾ PHÚC

- Lĩnh vực khoa học ngữ văn năm 2005 — 185

TS. NGUYỄN HUY CẨN

- Thực trạng môi trường: vài số liệu đáng quan tâm về môi sinh toàn cầu và môi sinh ở Việt Nam — 199

PGS., TS. HỒ SĨ QUÝ

- Tìm hiểu trang Web của Viện Viễn Đông Bác cổ Pháp (École française d'Extrême – Orient) — 229

NGÔ THẾ LONG

- Giới thiệu các tạp chí tiếng Anh mới nhập về Viện Thông tin Khoa học xã hội — 237

NGUYỄN VĂN HỘI

- Vài hình ảnh về hoạt động của Viện Thông tin Khoa học xã hội năm 2005 - 2006 — 255

Thay lời nói đầu

Phân tích, xử lý tin với yêu cầu dự báo của hoạt động thông tin khoa học

NGUYỄN VĂN DÂN(*)

Ngày nay, chúng ta đang đứng trước một thách thức to lớn của kỷ nguyên thông tin: đó là tình trạng tràn ngập tin trên các phương tiện phổ biến tin và truyền thông đại chúng. Điều này đòi hỏi những người làm công tác thông tin, ở mức độ nhất định, phải trở thành các chuyên gia phân tích và xử lý tin. Nếu không biết phân tích và xử lý tin, chúng ta sẽ bị ngập trong "thế giới bùng nổ thông tin", và có thể dẫn đến những quyết định và chính sách phi thực tiễn và sai lầm tai hại.

Thông tin trong đời sống xã hội nhiều khi bao gồm cả những tin tức sai lạc, mang mục đích xấu. Chẳng hạn như tin tức mới đây nhất của tờ *Forbes* của Hoa Kỳ đưa tin chủ tịch Phidel Castro của Cuba sở hữu 900 triệu USD gửi tại nước ngoài! Mặt khác, những thông tin trái ngược nhau đã làm cho người dùng tin đôi lúc hoang mang, không biết phải xử lý như thế nào. Không ít trường hợp đã dẫn đến những hậu quả tai hại. Chẳng hạn như gần đây nhất, vào trung tuần tháng 5/2006, khi cơn bão Chanchu (Việt Nam gọi là cơn bão số 1) xuất hiện tại biển Đông, các đài khí tượng trong khu vực đã có những dự báo khác nhau về đường đi của cơn bão, làm cho ngư dân đang đánh cá ngoài khơi đã không biết phải hành động ra sao, dẫn đến kết quả là hàng trăm ngư dân người Việt Nam bị thiệt mạng. Trong đời sống xã hội đã vậy, nhưng trong

(*) PGS.TS., Phó Viện trưởng Viện Thông tin KHXH.

khoa học cũng có tình trạng nhiễu tin không kém. Trên thế giới đã có hiện tượng một số nhà khoa học đưa ra những thông tin giả về công trình nghiên cứu khoa học của mình để huy động tài trợ, như vụ nhà khoa học Hàn Quốc Hwang Woo-suk gần đây đã làm giả dữ liệu để xin tài trợ cho một dự án nghiên cứu.

Tình trạng lẫn lộn thật – giả trong thông tin đã làm cho có người, chẳng hạn, giám đốc Công ty Newmarket David J. Rothkopf (một công ty thông tin và tư vấn quốc tế có trụ sở đặt tại Hoa Kỳ), nói đến một "thời đại nhiễu tin", và ông cho rằng nếu chúng ta biết phân tích tin thì có thể phần nào lường trước được sự xuất hiện của các cuộc khủng hoảng (xem: "The Disinformation Age" ["Thời đại nhiễu tin"], *Foreign Policy*, Spring 1999, N^0 114, p. 83-95). Trong tinh thần đó, thậm chí nhiều nhà khoa học còn cho rằng, nếu người ta biết kịp thời phân tích và xử lý thông tin, thì cuộc khủng hoảng tiền tệ châu Á, khởi đầu ngày 2/7/1997 tại Thailand, và vụ khủng bố 11/9/2001 tại New York, đã có thể được ngăn chặn. Điều này đòi hỏi nhiệm vụ dự báo của công tác phân tích và xử lý thông tin cần phải được coi là một nhiệm vụ chiến lược của hoạt động thông tin. Tất nhiên, đây không phải là nhiệm vụ của riêng một cá nhân hay của một tổ chức khoa học nào, mà nó phải được coi là một nhiệm vụ chung của cả xã hội và nhất là của toàn thể giới khoa học, nhưng trước hết, nhiệm vụ này là trọng trách của giới thông tin.

Để có khả năng dự báo, người làm công tác thông tin phải thu thập được nhiều dữ liệu khoa học phong phú, sau đó người làm thông tin phải sử dụng một phương pháp mà các chuyên gia giải mã tình báo gọi là "phương pháp xê dịch hàng rào" để phân loại tin, tìm ra các "dòng tin", rút ra các dữ liệu, các ý tưởng liên quan đến những vấn đề đang được quan tâm, từ đó xác định hướng đi của các quy luật thuộc các lĩnh vực khoa học và xã hội. Và để có được khả năng dự báo như thế, người làm công tác thông tin không thể chỉ căn cứ vào những dữ liệu hiện tại, mang tính thời sự, mà còn phải căn cứ vào cả những dữ liệu quá khứ – thậm chí là từ thời quá khứ rất xa – để khẳng định tính quy luật của hiện tượng. Chẳng hạn, khi dự báo về hiểm hoạ của tình trạng gia tăng dân số, nếu tất cả mọi người trên thế giới đều tính đến lời cảnh báo của nhà kinh tế